

gekregen. Vijftig procent heeft bezwaren tegen de dienstplicht en de andere helft geen'¹ –

die andere helft gold als 'vrijwilliger'.

Voor de vorming op Java van de eerste uit zesduizend man bestaande militie had men dus genoeg krachten. Er werd een keus gemaakt waarbij alle Chinezen uit de militie werden geweerd ('omdat', aldus later van Starckenborgh², 'teveel bekend was omtrent hun neiging om eigen groepen te vormen'³) – eind september werden de zesduizend gemobiliseerd.⁴ Het Knil had alles tijdig in gereedheid gebracht voor hun opvang en eerste oefening, maar wapens waren er niet voldoende: er waren slechts drieduizend (oude) geweren. Ons relaas even voortzettend, vermelden wij dat pas in de eerste dagen van maart '42, toen de Japanners op Java geland waren, nóg drieduizend geweren ter beschikking kwamen – mitrailleurs bleven evenwel ontbreken. Van Starckenborgh besloot toen dat de inheemse militie niet zou worden ingezet. Daarbij was van belang dat toen niet alleen in de Buitengewesten maar ook al op Java gebleken was dat vele inheemse militairen deserteerden zodra een gevecht met de Japanners op handen was.

*

Midden augustus '41, enkele weken dus nadat de *Gapi* en de *Miai* een beroep op de koningin hadden gedaan om de vorming van de inheemse militie tegen te houden, ontstond nieuwe politieke deining als gevolg van een gemeenschappelijke verklaring, het z.g. Atlantisch Handvest, die van Roosevelt en Churchill afkomstig was. Zij hadden in dat Handvest de beginselen aangegeven voor de naoorlogse wereld – het derde beginsel begon met de zin: '*They respect the right of all peoples to choose the form of government under which they will live.*' Eind augustus richtten nagenoeg alle Indonesische leden van de Volksraad (acht-en-twintig van de dertig) de vraag tot het gouvernement of de Nederlandse regering dat beginsel

¹ *Keng Po*, 13 aug. 1941, in *Overzicht van de Indonesische en Chinees-Maleise pers, 1941*, p. 1182. ² Van Starckenborgh: Mededelingen, 17 juli 1957, aan de Indische afdeling van het RvO, p. 9 (IC, map 'Mededelingen van de oud-GG'). ³ Aannemelijk lijkt ons dat men die Chinezen óók geweerd heeft vanwege de anti-Chinese gevoelens van veel Indonesiërs. ⁴ Van de vorming van de militie op Ambon en in de Minahassa weten wij slechts dat deze, toen de Japanners aanvielen, op Ambon ca. driehonderd en in de Minahassa ca. honderd inheemsens telde. In beide gebieden wilde men uiteindelijk een inheemse militie van vijftienhonderd man vormen.